

5. Зінько Ю. В. Сільський зелений туризм як складова стратегії туристичної політики регіону / Ю. В. Зінько // Вісник Львівського університету: Серія «Міжнародні відносини». – 2008. – Вип. 24. – С. 77–82. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : URL : http://tourlib.net/statti_ukr/zinko3.htm

6. Пітюлич М. М. Особливості функціонування сільського туризму в Україні та досвід європейських країн / М. М. Пітюлич, І. І. Михайлюк // Науковий вісник Ужгородського університету : Серія "Економіка". – 2011. – Спецвипуск 33. – Ч. 3. – С.154–158. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : URL : http://tourlib.net/statti_ukr/pitjulych.htm

7. Історія розвитку туризму [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pidruchniki.com>

8. Тищенко О. М. Туризм, як національний пріоритет [Електронний ресурс] / О. М. Тищенко. – Режим доступу : <http://www.vuzlib.su>

9. Інтеграція з Європою під час війни [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://porteurora.eu/ua/ukraina/>

10. «Хвиля Десни». «Про туризм в умовах війни» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.hvilya.com/news/>

Проанализирована ситуация в Украине по развитию туризма, приведены примеры развития туризма в условиях экономического кризиса в других странах, определены критерии консультанта, обоснована необходимость создания благоприятных условий для обучения сельского населения в сфере туризма.

Сельський туризм, критерії, консультант, економічний кризис.

The analysis of the situation in Ukraine for tourism development, tourism development are examples of the economic crisis in other countries, the criteria's consultant, the necessity of creating favorable conditions for learning in rural tourism.

Rural tourism, criteria, consultant, economic crisis.

УДК 004.451.47

РОЗМЕЖУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ УПРАВЛІННЯ АПК І ДОРАДЧИХ СЛУЖБ

М. Ф. Безкровний, кандидат технічних наук

Проаналізовано шляхи розмежування діяльності органів управління АПК і дорадчих служб. Розглянуто шляхи поліпшення їх роботи. Обґрунтовано зміни, внесені в організаційну структуру міністерства (департаменту) сільського господарства та в Положення про міністерство (департамент) сільського господарства.

Організація розмежування діяльності, взаємодія органів управління, дорадчі послуги, сільськогосподарська дорадча діяльність, інформаційні служби вищих аграрних навчальних закладів.

© М. Ф. Безкровний, 2015

Розвиток ринкових відносин в аграрному секторі економіки країни впливає на зміну ролі й місця багатьох структур, у тому числі органів управління. Дослідження цього питання показало, що необхідне проведення великої та складної роботи з уточнення мети діяльності, завдань і функцій збережених структур, відновлення загубленої вертикалі у вирішенні багатьох державних завдань і перерозподілу на користь інших структур АПК ринкового типу.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Значний внесок у дослідження організації розмежування діяльності і взаємодії органів управління АПК та дорадчих служб зробили вітчизняні вчені О. Бородіна, Р. Корінець, М. Кропивко, І. Криворучко, П. Саблук, Р. Шмідт та інші.

Мета дослідження – уточнення ролі та місця органів управління АПК і створюваних дорадчих служб.

Виклад основного матеріалу. Використовуючи методологію порівняльного аналізу, було розкрито основні функції діяльності зазначених структур АПК та їх взаємний вплив і розпочато спробу перерозподілу цих функцій.

Дослідження ситуації в удосконалюванні загальнодержавного й регіонального управління АПК на сучасному етапі свідчить, що відбувається поки що повільний перехід до функцій:

- проведення державної політики за допомогою цільових програм, спрямованих на глибоке реформування виробничих відносин, на протекціонізм найбільш ефективних напрямів діяльності;
- нормування й регламентування діяльності агропромислового комплексу для забезпечення якості продовольства та захисту навколишнього середовища;
- розвиток ринку сільськогосподарської продукції і зовнішніх зв'язків;
- наукової підтримки сільськогосподарських товаровиробників;
- забезпечення підготовки й перепідготовки кадрів.

Відповідно до цих напрямів діяльності, потрібно вносити зміни в організаційну структуру міністерства (департаменту) сільського господарства та в Положення про міністерство (департамент) сільського господарства. У межах даної роботи було досліджено вплив ІКС (інформаційно-консультаційної служби) на ряд завдань і функцій структур АПК:

1. В оновленій структурі обласного управління АПК (регіону) дуже важливим є відділ економічної політики й управління програмами. За ним зберігається ведення планово-економічної роботи, а також аналіз ситуації в агропромисловому виробництві регіону. У ньому повинна бути зовсім нова діяльність із розробки політики в умовах забезпечення чіткого зв'язку мети з наявними ресурсами, розробки реалістичних програм із визначенням кожної роботи, строків виконання, відповідальних виконавців і необхідних ресурсів. Важливим є контроль за виконанням цих програм і вироблення коригувальних дій.

2. Завдання науково-технічної політики, конкурсний відбір виконавців (підрядників) також повинні бути у відділі управління програмами і

здійснюватися на відкритій конкурсній основі через науково-технічну раду обласного (регіонального) управління АПК або інший подібний орган.

3. Найістотніше змінюються завдання й функції виробничих відділів. Вони змушені поступово передавати ІКС частину своїх робіт.

Керівникам і фахівцям цих підрозділів складніше за все буде перейти до реалізації винятково політичних і контрольних функцій, на що слід звернути особливу увагу. Якщо цього не зробити, то впродовж тривалого часу буде зберігатися дублювання функцій цим органом та ІКС, яке може спричинити конфлікт не на користь служби.

Основні завдання та функції обласних органів управління АПК зумовлені ціновим моніторингом і виділенням інформаційно-консультаційної діяльності в самостійний суб'єкт.

Водночас, із урахуванням перспективи розвитку ІКС (їх міжрайонних підрозділів), слід передбачати поступові й, до того ж, значні зміни ролі й місця районних органів управління АПК.

Зовсім однозначними, властивими будь-якій районній ланці управління АПК, будуть зберігатися служби держконтролю та державних інспекцій. Світовий досвід і логіка розвитку подій у нашій країні свідчать про те, що вже найближчим часом слід очікувати вирішення питання про положення інспекційних служб і можливого виходу з юрисдикції районної ланки.

Цілком самостійним бачиться блок розвитку ринку сільгосппродукції. Можливо, і він стане низовим елементом системи, за аналогією із системою США.

Адміністративний блок, відповідальний за питання перетворення в життя аграрної політики, теж згодом зазнає значних змін щодо своїх функцій. Усі перелічені проблеми, безсумнівно, є предметом самостійного наукового дослідження.

Аналіз завдань і функцій кількох районних управлінь сільського господарства, з погляду нашого дослідження, свідчить, що:

- завдання й функції інспекційного та подібного характеру не впливають безпосереднього на діяльність ІКС;

- більшість завдань і функцій політичного й адміністративно-управлінського характеру впливають на діяльність консультантів. Багато хто з них може працювати в тісній взаємодії з органами управління або з ними радитись і працювати самостійно. Наприклад, із проблем реформування виробничих відносин в АПК району, розвитку виробничої й соціальної сфери села, вивчення й узагальнення передового досвіду ведення агропромислового виробництва в районі та за його межами; завдання й функції, які пов'язані з передачею знань, повинні перейти до консультаційної служби.

Однак, як було зазначено, у складній ситуації районні ланки управління АПК, втрачаючи завдання й функції впливу, фактично дедалі більше опиняються в ситуації невизначеності. Тому можливе виникнення активної протидії цих органів створенню й розвитку ІКС, і регіональній владі та

керівництву ІКС необхідно проводити дуже зважену політику щодо перерозподілу повноважень.

На нашу думку, така зважена політика значно згладить процес передачі ІКС таких функцій:

- поширення передових методів господарювання й технологій;
- розробка рекомендацій (пропозицій) з удосконалення організаційних форм і методів управління в АПК районів та ін.;
- пропаганда науково-технічних, правових та економічних знань;
- участь у підвищенні кваліфікації й навчанні кадрів АПК.

Оскільки основною ланкою регіональної ІКС є районний та між-районний ІКЦ (інформаційно-консультаційний центр), у Чернігівській області було розроблено питання її взаємодії з кількома районними управліннями сільського господарства. Було розпочато спробу вирішення цих проблем шляхом створення координаційного органу при обласному управлінні сільського господарства, який формувався із представників органів управління районів, господарств, фермерів, сільськогосподарських коледжів та ін. Однак, як показав досвід, фактично не маючи реальних важелів впливу, ці ради виявилися недіючими. Впровадження платних послуг практично розв'язало б багато проблем.

Відповідно, як для обласних органів управління АПК, так і для РІКЦ, необхідні тісні та ефективні робочі відносини.

Оскільки в найближчій перспективі не передбачається перехід ІКС на умови самофінансування, необхідно забезпечити її підтримку за рахунок засобів бюджету та визначити, на що і як будуть витрачатися бюджетні кошти. Необхідний договір довгострокової рамкової угоди з метою уточнення та встановлення необхідних робочих відносин.

Водночас, така довгострокова угода повинна виходити з того, що ІКС регіону у формі самостійної (університетської) організації відповідає:

- за планування своєї діяльності;
- її плани й діяльність ґрунтуються на інтересах клієнтів, адміністрації регіону і спонсорів;
- інтереси адміністрації повинні виходити з інтересів суб'єктів АПК регіону. Відповідно, адміністрація визначає основні види діяльності й основні умови їх фінансування;
- адміністрація не має права поширювати свої інтереси на інтереси інших спонсорів або замовників робіт, якщо вона не бере участі в їхньому фінансуванні;
- конкретні обсяги робіт і суми бюджетного фінансування визначаються щорічно, у тому числі, суми дотації ІКС у частині індивідуально-комерційних послуг. У цьому разі, службі надається можливість самостійно формувати ціни на послуги, керуючись складною кон'юнктурою ринку.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Провідна роль у створенні ІКС належить регіональним органам влади й управління, оскільки створювана регіональна ІКС об'єктивно стає спадкоємцем частини функцій органів керування АПК. Її інституціоналізація в АПК регіону найбільшою мірою стосується діяльності районних і обласних

управління органів АПК, тому що саме вони в колишній системі покликані були реалізувати не тільки функції керування конкретними господарствами, але й консультування їх щодо всіх питань. При цьому необхідне чітке розмежування компетенції цих органів управління та ІКС із внесенням змін у положення про ці органи, з урахуванням довгострокової рамкової угоди з ІКС на регіональному рівні.

Список літератури

1. Алексанов Д. С. К вопросу о частичном самофинансировании информационно-консультационной деятельности / Д. С. Алексанов // Информ. бюл. Минсельхоза России. – № 7-8/00. – С. 42.
2. Безкровний М. Ф. Організація інформаційно-консультаційної діяльності : навч. посіб. / М. Ф. Безкровний. – К. : Каравела, 2009. – 492 с.
3. Бородіна О. М. Сільськогосподарське дорадництво та проблеми його кадрового забезпечення / О. М. Бородіна. – К. : ІАЕ УААН, 2001. – 72 с.
4. Верба В. А. Організація консалтингової діяльності : навч. посіб. / В. А. Верба., Т. І. Решетняк. – К. : КНЕУ, 2000. – 244 с.
5. Кропивко М. Ф. Інформаційне забезпечення агропромислового виробництва України в ринкових умовах : монографія / М. Ф. Кропивко. – К. : ІАЕ УААН, 1996. – 160 с.

Проанализированы пути разграничения деятельности органов АПК и консультационных служб. Рассмотрены пути улучшения их работы. Внесены изменения в организационную структуру министерства (департамента) сельского хозяйства и Положение о министерстве (департаменте) сельского хозяйства.

Организация разграничения деятельности, взаимодействие органов управления, консультационные услуги, сельскохозяйственная консультационная деятельность, информационные службы высших сельскохозяйственных учебных заведений.

The ways of distinguishing the activity of agriculture and Extension services. Discusses ways to improve their work. Changes in the structure of organizational Ministry of agrarian policy and food of Ukraine and the provisions of Ministry of agrarian policy and food of Ukraine.

Organization of demarcation activities, interaction of controls, Extension services, agricultural Extension activities, information services of higher agricultural education.